Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΌΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 17ης Δεκεμβρίου 2020*

«Αίτηση αναιρέσεως – Πρόσβαση στα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) – Απόφαση 2004/258/ΕΚ – Άρθρο 4, παράγραφος 3 – Εξαιρέσεις – Έγγραφο το οποίο έχει περιέλθει στην ΕΚΤ – Γνωμοδότηση εκ μέρους εξωτερικού παρόχου – Εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων – Άρνηση παροχής προσβάσεως»

Στην υπόθεση C-342/19 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 30 Απριλίου 2019,

Fabio De Masi, κάτοικος Αμβούργου (Γερμανία),

Γιάνης Βαρουφάκης, κάτοικος Αθηνών (Ελλάδα),

εκπροσωπούμενοι από τον A. Fischer-Lescano, Universitätsprofessor,

αναιρεσείοντες,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η:

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), εκπροσωπούμενη από τους F. von Lindeiner και A. Korb, επικουρούμενους από τον H.-G. Kamann, Rechtsanwalt,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen (εισηγητή), C. Toader, M. Safjan και N. Jääskinen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Pikamäe

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουλίου 2020,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την αίτηση αναιρέσεως, οι Fabio De Masi και Γιάνης Βαρουφάκης ζητούν την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 12ης Μαρτίου 2019, De Masi και Βαρουφάκης κατά ΕΚΤ (Τ-798/17, EU:T:2019:154, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή τους με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) της 16ης Οκτωβρίου 2017 (στο εξής: επίμαχη απόφαση), περί μη παροχής στους νυν αναιρεσείοντες προσβάσεως στο έγγραφο της 23ης Απριλίου 2015, το οποίο συνέταξε εξωτερικός πάροχος συμβουλευτικών υπηρεσιών κατόπιν αιτήματος της ΕΚΤ και το οποίο φέρει τον τίτλο «Απαντήσεις σε ερωτήσεις σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 14.4 του πρωτοκόλλου αριθ. 4 για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας» (στο εξής: επίμαχο έγγραφο).

Το νομικό πλαίσιο

Η απόφαση 2004/258

2 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3 και 4 της αποφάσεως 2004/258/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 4ης Μαρτίου 2004, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΕ 2004, L 80, σ. 42), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση (ΕΕ) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 21ης Ιανουαρίου 2015 (ΕΕ 2015, L 84, σ. 64) (στο εξής: απόφαση 2004/258), έχουν ως εξής:

> «(3) Θα πρέπει να εξασφαλισθεί ευρύτερη πρόσβαση στα έγγραφα της ΕΚΤ, ενώ συγχρόνως θα πρέπει να προστατεύεται η ανεξαρτησία της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών (ΕθνΚΤ), που προβλέπεται στο άρθρο 108 της [Σ]υνθήκης και στο άρθρο 7 του καταστατικού, και η εμπιστευτικότητα ορισμένων ζητημάτων που ανάγονται στην άσκηση των καθηκόντων της ΕΚΤ. Για την προστασία της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών γνωμοδοτήσεων και προετοιμασιών, οι εργασίες των συνεδριάσεων των οργάνων λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ είναι εμπιστευτικές, εκτός εάν το οικείο όργανο αποφασίσει να δημοσιοποιήσει το αποτέλεσμα των συσκέψεών του.»
>
> (4) Εντούτοις, ορισμένα δημόσια και ιδιωτικά συμφέροντα θα πρέπει να προστατεύονται μέσω εξαιρέσεων. […]»

3 Κατά το άρθρο 3, στοιχείο α′, της αποφάσεως αυτής, για τους σκοπούς της, ως «έγγραφο» και «έγγραφο της ΕΚΤ» νοείται οποιοδήποτε περιεχόμενο, ανεξάρτητα από το χρησιμοποιηθέν υπόθεμα (γραμμένο σε χαρτί ή αποθηκευμένο υπό ηλεκτρονική μορφή, ή με ηχητική, οπτική ή οπτικοακουστική εγγραφή), που συντάσσεται από την ΕΚΤ ή βρίσκεται στην κατοχή της και αφορά τις πολιτικές, τις δράσεις ή τις αποφάσεις της, καθώς και έγγραφα που προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ) και την Επιτροπή των Διοικητών των κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

4 Το άρθρο 4, παράγραφοι 2, 3 και 5, της εν λόγω αποφάσεως, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εξαιρέσεις», ορίζει τα εξής:

«2. Η ΕΚΤ αρνείται την πρόσβαση σε ένα έγγραφο, η γνωστοποίηση του οποίου θα έθιγε την προστασία:

[…]

– […] της παροχής νομικών συμβουλών,

– […]

εκτός εάν για τη γνωστοποίηση του εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον.

3. Απορρίπτεται οποιοδήποτε αίτημα για πρόσβαση σε έγγραφο που έχει συνταχθεί ή έχει περιέλθει στην ΕΚΤ για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός της ίδιας της ΕΚΤ και της ανταλλαγής απόψεων μεταξύ εκείνης και των ΕθνΚΤ, ΕΑΑ ή ΕΕΑ, ακόμη και κατόπιν λήψης της απόφασης, εκτός εάν η γνωστοποίηση του εγγράφου υπαγορεύεται από υπέρτερο δημόσιο συμφέρον.

[…]

5. Εάν μόνον μέρη του ζητούμενου εγγράφου καλύπτονται από οποιαδήποτε εξαίρεση, τα υπόλοιπα μέρη του εγγράφου δίδονται στη δημοσιότητα.»

5 Το άρθρο 7, παράγραφος 2, της ιδίας οδηγίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«Στην περίπτωση ολικής ή μερικής άρνησης, ο αιτών μπορεί, εντός 20 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της απάντησης της ΕΚΤ, να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση ζητώντας από την εκτελεστική επιτροπή της ΕΚΤ να αναθεωρήσει τη θέση αυτής. Επίσης, η απουσία απάντησης εκ μέρους της ΕΚΤ εντός της καθορισμένης προθεσμίας των 20 εργάσιμων ημερών για την επεξεργασία της αρχικής αίτησης παρέχει στον αιτούντα το δικαίωμα να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση.»

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1049/2001

6 Η πρώτη και η τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ 2001, L 145, σ. 43), έχουν ως εξής:

«(1) Η [Σ]υνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση καθιερώνει την έννοια της διαφάνειας στο άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, σύμφωνα με το οποίο η [Σ]υνθήκη διανοίγει νέα φάση στη διαδικασία μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης, στην οποία οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοικτά και όσο το δυνατόν εγγύτερα στους πολίτες.

[…]

(4) Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί να προσδώσει όσο το δυνατόν πληρέστερη πρακτική ισχύ στο δικαίωμα της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα και να θεσπίσει τις γενικές αρχές και τα όρια της πρόσβασης αυτής σύμφωνα με το άρθρο 225, παράγραφος 2, της [Σ]υνθήκης ΕΚ.»

7 Το άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εξαιρέσεις», ορίζει τα εξής:

«2. Τα θεσμικά όργανα αρνούνται την πρόσβαση σε ένα έγγραφο, η γνωστοποίηση του οποίου θα έθιγε την προστασία:

– […] της παροχής νομικών συμβουλών,

– […]

εκτός εάν για τη γνωστοποίηση του εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον.

3. Προκειμένου περί εγγράφου που συντάχθηκε από ένα θεσμικό όργανο για εσωτερική χρήση ή που έχει παραληφθεί από ένα θεσμικό όργανο, και το οποίο σχετίζεται με θέμα επί του οποίου δεν έχει αποφασίσει, το εν λόγω θεσμικό όργανο αρνείται την πρόσβαση εάν η γνωστοποίηση του εγγράφου θα έθιγε σοβαρά την οικεία διαδικασία λήψης αποφάσεων, εκτός εάν για τη γνωστοποίηση του εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον.

Ένα θεσμικό όργανο αρνείται την πρόσβαση σε έγγραφα που περιέχουν απόψεις για εσωτερική χρήση, ως μέρος συζητήσεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός του σχετικού θεσμικού οργάνου, ακόμη και αφού έχει ληφθεί η απόφαση, εάν η γνωστοποίηση του εγγράφου θα έθιγε σοβαρά την οικεία διαδικασία λήψης αποφάσεων, εκτός εάν για τη γνωστοποίηση του εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον.»

Το ιστορικό της διαφοράς και η επίμαχη απόφαση

8 Το ιστορικό της διαφοράς εκτίθεται από το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 1 έως 6 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και μπορεί να συνοψισθεί, για τις ανάγκες της παρούσας διαδικασίας, ως ακολούθως.

9 Με έγγραφο της 24ης Απριλίου 2017, οι F. De Masi και Γ. Βαρουφάκης ζήτησαν από την ΕΚΤ, βάσει της αποφάσεως 2004/258, την παροχή προσβάσεως σε όλες τις εξωτερικές νομικές γνωμοδοτήσεις που φέρεται να ζήτησε η ΕΚΤ, με σκοπό την εξέταση των αποφάσεών της της 4ης Φεβρουαρίου και της 28ης Ιουνίου 2015 σχετικά με την επείγουσα στήριξη της ρευστότητας που παρασχέθηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος σε ελληνικές τράπεζες.

10 Με έγγραφο της 31ης Μαΐου 2017, η ΕΚΤ ενημέρωσε τους νυν αναιρεσείοντες ότι δεν είχε ζητήσει νομικές γνωμοδοτήσεις για τις εν λόγω αποφάσεις. Επιπλέον, τους ενημέρωσε για την ύπαρξη του επίμαχου εγγράφου.

11 Με έγγραφο της 7ης Ιουλίου 2017, οι νυν αναιρεσείοντες ζήτησαν από την ΕΚΤ την παροχή προσβάσεως στο επίμαχο έγγραφο.

12 Με έγγραφο της 3ης Αυγούστου 2017, η ΕΚΤ αρνήθηκε την ως άνω παροχή προσβάσεως βάσει, αφενός, της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258, σχετικά με την προστασία της παροχής νομικών συμβουλών, και, αφετέρου, της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της ίδιας αποφάσεως, σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση.

13 Με έγγραφο της 30ής Αυγούστου 2017, οι νυν αναιρεσείοντες υπέβαλαν επιβεβαιωτική αίτηση προσβάσεως στο επίμαχο έγγραφο, δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 2, της εν λόγω αποφάσεως.

14 Με έγγραφο της 16ης Οκτωβρίου 2017 η ΕΚΤ επιβεβαίωσε την από 3 Αυγούστου 2017 απόφασή της περί αρνήσεως παροχής προσβάσεως στο επίμαχο έγγραφο επί τη βάσει των ιδίων εξαιρέσεων που μνημονεύονταν στην απόφαση εκείνη.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

15 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 8 Δεκεμβρίου 2017, οι F. De Masi και Γ. Βαρουφάκης άσκησαν προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της επίμαχης αποφάσεως.

16 Προς στήριξη της εν λόγω προσφυγής, οι νυν αναιρεσείοντες προέβαλαν, κατ' ουσίαν, δύο λόγους ακυρώσεως, οι οποίοι στηρίζονταν, αντιστοίχως, σε παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258 και σε παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως αυτής.

17 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή των νυν αναιρεσειόντων ως αβάσιμη. Κατόπιν εξετάσεως του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 74 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ορθώς η ΕΚΤ στήριξε την άρνησή της να παράσχει πρόσβαση στο επίμαχο έγγραφο στην εξαίρεση του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258. Ως εκ τούτου, έκρινε ότι παρείλκε η εξέταση του πρώτου λόγου ακυρώσεως που αφορούσε την εξαίρεση από το δικαίωμα προσβάσεως η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της εν λόγω αποφάσεως.

18 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, με το οποίο προβαλλόταν εσφαλμένη εφαρμογή της εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία των εγγράφων για εσωτερική χρήση, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν απαιτείται να αποδεικνύεται η ύπαρξη σοβαρής παραβάσεως της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω αποφάσεως. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, στη σκέψη 30 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι προϋπόθεση για να αρνηθεί η ΕΚΤ την παροχή προσβάσεως σε έγγραφο βάσει της διατάξεως αυτής είναι μόνο να αποδεικνύεται, αφενός, ότι το εν λόγω έγγραφο προορίζεται για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός της ΕΚΤ και της ανταλλαγής απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και των οικείων εθνικών αρχών και, αφετέρου, ότι δεν υπάρχει υπέρτερο δημόσιο συμφέρον που να δικαιολογεί τη γνωστοποίηση του εν λόγω εγγράφου.

19 Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι η ΕΚΤ ορθώς θεώρησε ότι το επίμαχο έγγραφο αποτελούσε έγγραφο για εσωτερική χρήση κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της ίδιας αποφάσεως, στο μέτρο που η ΕΚΤ έκρινε ότι το έγγραφο αυτό προοριζόταν να

παράσχει πληροφορίες και συνδρομή κατά τις συσκέψεις του διοικητικού συμβουλίου στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που του έχουν ανατεθεί βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 4, του πρωτοκόλλου αριθ. 4 για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και της ΕΚΤ.

20 Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, επομένως, στις σκέψεις 44 έως 47 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το επιχείρημα των F. De Masi και Γ. Βαρουφάκη ότι η εξαίρεση την οποία προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν είχε εφαρμογή στην περίπτωση του επίμαχου εγγράφου, διότι αυτό αποτελούσε νομική γνωμοδότηση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία της παροχής νομικών συμβουλών, την οποία προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της εν λόγω αποφάσεως.

21 Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε επίσης, στις σκέψεις 48 έως 52 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το επιχείρημα των νυν αναιρεσειόντων ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω αποφάσεως, δεδομένου ότι το επίμαχο έγγραφο, αφενός, δεν ήταν εσωτερικής φύσεως και, αφετέρου, δεν συνδεόταν με συγκεκριμένη διαδικασία.

22 Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε και απέρριψε, στις σκέψεις 53 έως 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την αιτίαση περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

23 Στις σκέψεις 62 έως 73 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, με το οποίο προβαλλόταν η ύπαρξη υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογούσε τη γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου.

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

24 Με την αίτηση αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες ζητούν από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στο σύνολό της,

– να δεχθεί τα αιτήματα που υποβλήθηκαν πρωτοδίκως, και

– να καταδικάσει την ΕΚΤ στα δικαστικά έξοδα.

25 Η ΕΚΤ ζητεί:

– να απορριφθεί η αίτηση αναιρέσεως και

– να καταδικασθούν οι αναιρεσείοντες στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

26 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες προβάλλουν τέσσερις λόγους οι οποίοι στηρίζονται, πρώτον, σε παράβαση του άρθρου 10, παράγραφος 3, ΣΕΕ, του άρθρου 15, παράγραφος 1, και του άρθρου 298, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 42 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), σε συνδυασμό με το

άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, δεύτερον, σε παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, τρίτον, σε παράβαση του άρθρου 4, παράγραφοι 2 και 3, της αποφάσεως 2004/258, και, τέταρτον, σε παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, της αποφάσεως αυτής.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

27 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της διαφάνειας που κατοχυρώνεται με το άρθρο 10, παράγραφος 3, ΣΕΕ, το άρθρο 15, παράγραφος 1, και το άρθρο 298, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθώς και με το άρθρο 42 του Χάρτη, σε συνδυασμό με το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, με γνώμονα το οποίο θα έπρεπε να έχουν ερμηνευθεί οι εξαιρέσεις που προβλέπει η απόφαση 2004/258.

28 Ο λόγος αυτός αποτελείται από δύο σκέλη.

29 Με το πρώτο σκέλος προσάπτεται στο Γενικό Δικαστήριο ότι έκρινε, στη σκέψη 29 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι στο πλαίσιο της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, δεν απαιτείται να αποδεικνύεται η ύπαρξη σοβαρής παραβάσεως της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων. Συναφώς, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι κακώς το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε στο γράμμα της διατάξεως αυτής και του προσάπτουν ότι ερμήνευσε την εν λόγω διάταξη κατά τρόπο μη σύμφωνο με το άρθρο 10, παράγραφος 3, ΣΕΕ, το άρθρο 15, παράγραφος 1, και το άρθρο 298, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθώς και με το άρθρο 42 του Χάρτη, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο του 52, παράγραφος 1. Συγκεκριμένα, κατά τους αναιρεσείοντες, με τις διατάξεις αυτές καθιερώνεται σκοπός εκτεταμένης διαφάνειας και κατοχυρώνεται δικαίωμα προσβάσεως, στοιχεία τα οποία δεν έλαβε υπόψη το Γενικό Δικαστήριο.

30 Κατά τους αναιρεσείοντες, δεδομένου ότι το πρωτογενές δίκαιο καθορίζει το μέγιστο όριο περιορισμού της αρχής της διαφάνειας, η ΕΚΤ δεν μπορεί να μειώσει το όριο αυτό μη λαμβάνοντας υπόψη την απαίτηση περί σοβαρής παραβάσεως της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων, μολονότι η συγκεκριμένη απαίτηση δεν μνημονεύεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω αποφάσεως.

31 Η ΕΚΤ υποστηρίζει ότι το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο. Επικουρικώς, το εν λόγω θεσμικό όργανο υποστηρίζει ότι το σκέλος αυτό του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο.

32 Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι, στη σκέψη 54 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αναγνώρισε στην ΕΚΤ ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως, περιορίζοντας, ως εκ τούτου, το εύρος του εκ μέρους του δικαστικού ελέγχου, κατά παράβαση του πρωτογενούς δικαίου, με συνέπεια να νοθευθεί η εκτίμηση που εκτίθεται στις σκέψεις 43 επ. της αποφάσεως αυτής. Οι αναιρεσείοντες φρονούν ότι, λόγω του εύρους της αρχής της διαφάνειας, η πρόσβαση στα έγγραφα δεν αποτελεί ζήτημα εκτιμήσεως. Το άρθρο 52 του Χάρτη επιτάσσει οι ενδεχόμενοι περιορισμοί της αρχής αυτής να έχουν αναλογικό χαρακτήρα, οι δε προϋποθέσεις εφαρμογής τέτοιων περιορισμών να επιδέχονται πλήρη δικαστικό έλεγχο.

33 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το σκέλος αυτό είναι απαράδεκτο και, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμο.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

34 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 170, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η αίτηση αναιρέσεως δεν μπορεί να μεταβάλει το αντικείμενο της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δίκης. Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, αν διάδικος είχε τη δυνατότητα να προβάλει για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου αιτίαση που δεν είχε προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, τούτο θα συνεπαγόταν τη δυνατότητα των διαδίκων να υποβάλουν στην κρίση του Δικαστηρίου, του οποίου η αρμοδιότητα στην αναιρετική δίκη είναι περιορισμένη, διαφορά με περιεχόμενο ευρύτερο εκείνης που εκδίκασε το Γενικό Δικαστήριο. Στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται, συνεπώς, στην εξέταση της εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτιμήσεως των λόγων, ισχυρισμών και επιχειρημάτων που συζητήθηκαν κατ' αντιμωλία ενώπιόν του (βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη της 15 Ιανουαρίου 2020, BS κατά Κοινοβουλίου, C-642/19 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2020:32, σκέψη 24).

35 Η προτεινόμενη, όμως, από τους αναιρεσείοντες ερμηνεία των προμνημονευθεισών διατάξεων του πρωτογενούς δικαίου δύναται να προβληθεί λυσιτελώς μόνον προς στήριξη ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258. Πράγματι, από το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι η πρόθεση της ΕΚΤ είναι να μην παρέχει πρόσβαση στα έγγραφά της εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις τις οποίες προβλέπει η εν λόγω διάταξη.

36 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η ίδια διάταξη ουδόλως μνημονεύει προϋπόθεση όπως αυτή την οποία επικαλούνται οι αναιρεσείοντες. Ως εκ τούτου, εάν γινόταν δεκτό ότι η άρνηση παροχής προσβάσεως στα έγγραφα της ΕΚΤ βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 εξαρτάται από προϋπόθεση διαφορετική από εκείνη που ορίζεται στη διάταξη αυτή, τούτο θα συνιστούσε contra legem ερμηνεία της συγκεκριμένης διατάξεως.

37 Υπό τις συνθήκες αυτές και δεδομένου ότι οι αναιρεσείοντες δεν προέβαλαν ρητώς ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 παραβιάζει, ως εκ τούτου, την αρχή της διαφάνειας, όπως αυτή κατοχυρώνεται με τις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ ή του Χάρτη τις οποίες επικαλούνται, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τέτοια ένσταση ελλείψεως νομιμότητας δεν προβλήθηκε πρωτοδίκως και ότι, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προβληθεί για πρώτη φορά στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως.

38 Βεβαίως, επιχείρημα που δεν προβλήθηκε πρωτοδίκως δεν μπορεί να θεωρηθεί νέος λόγος ή ισχυρισμός, απαράδεκτος κατ' αναίρεση, εάν αποτελεί απλώς περαιτέρω ανάπτυξη επιχειρήματος που έχει προβληθεί στο πλαίσιο λόγου περιλαμβανομένου στο δικόγραφο της προσφυγής το οποίο είχε κατατεθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2017, Ludwig-Bölkow-Systemtechnik κατά Επιτροπής, C-250/16 P, EU:C:2017:871, σκέψη 29). Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι τούτο δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

39 Συναφώς, μολονότι οι νυν αναιρεσείοντες μνημόνευσαν στο δικόγραφο της πρωτοδίκως ασκηθείσας προσφυγής τους τις διατάξεις αυτές του πρωτογενούς δικαίου, δεν υπήρξε εντούτοις στο ως άνω δικόγραφο ρητή επίκληση των συγκεκριμένων διατάξεων προς στήριξη επιχειρημάτων εχόντων ως σκοπό να αποδειχθεί ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν είναι σύμφωνο με τις εν λόγω διατάξεις.

40 Ως εκ τούτου, κατά το μέτρο που η άποψη την οποία υποστήριξαν πρωτοδίκως οι νυν αναιρεσείοντες δεν είχε ως σκοπό να αποδειχθεί ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν είναι συμβατό με τις εν λόγω διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου και κατά το μέτρο που ο συμβατός χαρακτήρας της πρώτης αυτής διατάξεως αμφισβητείται για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου, το υπό κρίση σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί ως περαιτέρω ανάπτυξη των λόγων που προβλήθηκαν με το εισαγωγικό δικόγραφο της δίκης.

41 Κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

42 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως, επισημαίνεται ότι το περιθώριο εκτιμήσεως που αναγνώρισε το Γενικό Δικαστήριο στην ΕΚΤ στη σκέψη 54 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και ο περιορισμός του εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου ελέγχου νομιμότητας αφορούσαν μόνον το ζήτημα αν η γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου μπορούσε να θίξει υπέρτερο δημόσιο συμφέρον. Επομένως, οι κρίσεις αυτές δεν μπορούν να νοθεύσουν την εκτίμηση στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 43 έως 52 της αποφάσεως αυτής, οι οποίες δεν αφορούν την ύπαρξη προσβολής του δημοσίου συμφέροντος, αλλά τους λόγους που δύνανται να δικαιολογήσουν την άρνηση παροχής προσβάσεως σε έγγραφο της ΕΚΤ και τη φύση του επίμαχου εγγράφου. Ως εκ τούτου, τα επιχειρήματα που προέβαλαν σχετικώς οι αναιρεσείοντες δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν.

43 Όσον αφορά τις σκέψεις 53 έως 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, επισημαίνεται ότι στις σκέψεις αυτές το Γενικό Δικαστήριο ανέλυσε τον λόγο ακυρώσεως που είχαν προβάλει οι νυν αναιρεσείοντες και ο οποίος αφορούσε παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως σχετικά με ενδεχόμενη παράβαση της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων. Λαμβανομένου υπόψη ότι, όπως έκρινε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 29 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν απαιτείται η απόδειξη σοβαρής παραβιάσεως της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων στο πλαίσιο της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, οι εκτιμήσεις σχετικά με τη φύση και την ένταση του ελέγχου του δικαιοδοτικού οργάνου της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί της υπάρξεως προσβολής του δημοσίου συμφέροντος δεν επηρέαζαν εν πάση περιπτώσει την κρίση επί του λόγου αυτού.

44 Κατά συνέπεια, τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι αναιρεσείοντες στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν.

45 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

46 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι, στις σκέψεις 53 έως 57 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν έλαβε υπόψη τις απαιτήσεις περί αιτιολογήσεως τις οποίες έχει θέσει το Δικαστήριο όσον αφορά τον κανονισμό 1049/2001. Ειδικότερα, προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι δέχθηκε ότι η ΕΚΤ μπορεί να στηριχθεί σε «υποθετικά αποτελέσματα» για να δικαιολογήσει την άρνηση παροχής προσβάσεως στα έγγραφά της. Κίνδυνοι γενικού και αφηρημένου χαρακτήρα δεν αρκούν, όμως, κατά τους αναιρεσείοντες,

για να δικαιολογήσουν μια τέτοια άρνηση. Επομένως, το θεσμικό αυτό όργανο δεν εξήγησε με ποιον τρόπο η πρόσβαση η οποία ζητήθηκε στο επίμαχο έγγραφο θα μπορούσε να περιορίσει τον «χώρο προβληματισμού» εντός της ΕΚΤ και να θίξει κατά τρόπο συγκεκριμένο και ουσιαστικό το συμφέρον που προστατεύει η εξαίρεση του άρθρου 4 της αποφάσεως 2004/258 την οποία επικαλείται η ΕΚΤ.

47 Η ΕΚΤ υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος και, επικουρικώς, ως αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

48 Υπενθυμίζεται ευθύς εξαρχής ότι ο κανονισμός 1049/2001 δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση του επίμαχου εγγράφου, η πρόσβαση στο οποίο διέπεται από την απόφαση 2004/258.

49 Όσον αφορά την προβαλλόμενη από τους αναιρεσείοντες μη τήρηση των απαιτήσεων περί αιτιολογήσεως των πράξεων των θεσμικών οργάνων που έχει θέσει το Δικαστήριο όσον αφορά τον εν λόγω κανονισμό, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, ενώ το άρθρο 4, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού προϋποθέτει ότι αποδεικνύεται ότι η γνωστοποίηση του εγγράφου θίγει σοβαρά τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων του θεσμικού οργάνου, δεν απαιτείται, αντιθέτως, τέτοια απόδειξη στο πλαίσιο της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο ουδόλως ήταν υποχρεωμένο να ελέγξει αν η ΕΚΤ είχε παράσχει εξηγήσεις ως προς τον κίνδυνο σοβαρής παραβάσεως της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων που μπορούσε να συνεπάγεται η πρόσβαση στο επίμαχο έγγραφο.

50 Πράγματι, προϋπόθεση για να αρνηθεί η ΕΚΤ την πρόσβαση σε έγγραφο βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 είναι μόνο να αποδεικνύεται, αφενός, ότι το εν λόγω έγγραφο προορίζεται ιδίως για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός της ΕΚΤ και, αφετέρου, ότι δεν υφίσταται υπέρτερο δημόσιο συμφέρον που να δικαιολογεί τη γνωστοποίηση του εν λόγω εγγράφου.

51 Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο δεν παρέβη τις απαιτήσεις περί αιτιολογήσεως των πράξεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης προβαίνοντας, στη σκέψη 55 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σε έλεγχο της αιτιολογίας της επίμαχης αποφάσεως και διαπιστώνοντας ότι με αυτή διευκρινιζόταν ότι το επίμαχο έγγραφο προοριζόταν για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων του διοικητικού συμβουλίου, ότι η γνωστοποίηση του εγγράφου αυτού θα υπονόμευε τη δυνατότητα αποτελεσματικής, ανεπίσημης και εμπιστευτικής συζητήσεως μεταξύ των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων και, κατά συνέπεια, θα περιόριζε τον «χώρο προβληματισμού» εντός της ΕΚΤ, καθώς και ότι, επιπλέον, η γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου, στον βαθμό που το έγγραφο αυτό θα απομονωνόταν από το γενικότερο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, θα μπορούσε να θίξει την ανεξαρτησία των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

52 Ορθώς, επίσης, έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, στη σκέψη 57 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως ουδόλως εμπόδιζε την ΕΚΤ να στηριχθεί σε εκτιμήσεις λαμβάνουσες υπόψη τα υποθετικά αποτελέσματα τα οποία θα μπορούσε να έχει η γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου όσον αφορά τον χώρο προβληματισμού εντός του θεσμικού αυτού οργάνου.

53 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

54 Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος αποτελείται από δύο σκέλη και αφορά κατ' ουσίαν τις σκέψεις 43 έως 50 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι, αφενός, δεν έλαβε υπόψη το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, όσον αφορά τα έγγραφα για εσωτερική χρήση, και του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως αυτής, όσον αφορά την παροχή νομικών συμβουλών, και, αφετέρου, ερμήνευσε εσφαλμένα την πρώτη εκ των προμνημονευθεισών διατάξεων κρίνοντας ότι πληρούνταν εν προκειμένω οι προϋποθέσεις εφαρμογής της.

55 Ειδικότερα, στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του τρίτου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι, λαμβανομένου υπόψη του γράμματός του, το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258 αφορά την «παροχή νομικών συμβουλών», ενώ το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως αυτής αφορά μόνον τα έγγραφα που περιέχουν απόψεις και γνώμες διαφορετικές από τις νομικές. Προσάπτεται στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν απάντησε στο ζήτημα αν το επίμαχο έγγραφο συνιστούσε ή όχι παροχή νομικών συμβουλών κατά την έννοια της πρώτης αυτής διατάξεως.

56 Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν συναφώς ότι, καθόσον το επίμαχο έγγραφο συνιστά απάντηση αφηρημένου και επιστημονικού χαρακτήρα επί νομικού ζητήματος και όχι παροχή νομικών συμβουλών, δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί ως τέτοια, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258.

57 Κατά συνέπεια, αντιθέτως προς ό,τι έκρινε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 43 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν έπρεπε να τύχει εφαρμογής λόγω του αποτελέσματος αποκλεισμού που συνεπάγεται το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως αυτής, το οποίο αποτελεί lex specialis σε σχέση με την πρώτη διάταξη, καθόσον το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258 ρυθμίζει εξαντλητικώς τις εξαιρέσεις από την αρχή της διαφάνειας που έχει εφαρμογή σε αυτό το είδος εγγράφων.

58 Στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες αμφισβητούν την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258. Συναφώς, προβάλλουν εκ νέου ότι, όπως και το άρθρο 4, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1049/2001, το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 αποσκοπεί στην προστασία του αδιάβλητου της εσωτερικής διαδικασίας λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ. Το έγγραφο, όμως, του οποίου ζητείται η γνωστοποίηση δεν εμπίπτει, κατά τους αναιρεσείοντες, στο πεδίο εφαρμογής της τελευταίας αυτής διατάξεως, στο μέτρο που δεν προορίζεται για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συγκεκριμένης διαδικασίας λήψεως αποφάσεως, αλλά συνιστά εξωτερική ανάλυση με σκοπό τον καθορισμό «του εξωτερικού πλαισίου» των αρμοδιοτήτων της ΕΚΤ.

59 Η ΕΚΤ αμφισβητεί τα επιχειρήματα αυτά και υποστηρίζει ότι ο λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

60 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος, πρέπει ευθύς εξαρχής να επισημανθεί ότι το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258 δεν περιέχει καμία ένδειξη δυνάμενη να προσδώσει στην εν λόγω διάταξη τον χαρακτήρα lex specialis υπό το πρίσμα του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως αυτής.

61 Πράγματι, όπως προκύπτει από την τελευταία διάταξη, η εξαίρεση την οποία αυτή προβλέπει αφορά έγγραφα τα οποία συντάσσει ή παραλαμβάνει η ΕΚΤ για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός του εν λόγω θεσμικού οργάνου ή τα οποία προορίζονται για ανταλλαγή απόψεων μεταξύ αυτού και των εθνικών αρχών.

62 Εξάλλου, ουδόλως αποκλείεται βάσει του γράμματος του άρθρου 4, παράγραφος 5, της αποφάσεως 2004/258 το ίδιο μέρος εγγράφου να μπορεί να καλύπτεται από «οποιαδήποτε εξαίρεση» εκ των διαλαμβανομένων στη διάταξη αυτή.

63 Κατά συνέπεια, ορθώς έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 44 έως 47 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η ΕΚΤ, προκειμένου να εκτιμήσει αίτηση παροχής προσβάσεως σε έγγραφα τα οποία έχει στην κατοχή της, δύναται να λάβει υπόψη πλείονες λόγους αρνήσεως, εν προκειμένω δε, τόσο τον λόγο αρνήσεως τον οποίο προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 2004/258 όσο και τον λόγο του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως αυτής.

64 Ως εκ τούτου, είναι αδιάφορο, για την εφαρμογή της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, το ζήτημα αν το επίμαχο έγγραφο μπορεί να χαρακτηρισθεί και ως παροχή νομικών συμβουλών, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως αυτής. Πράγματι, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν έθεσε ως προϋπόθεση της δυνατότητας επικλήσεως της εξαιρέσεως που προβλέπεται στην πρώτη διάταξη να μη συνιστούν τα διαλαμβανόμενα σε αυτήν έγγραφα «παροχή νομικών συμβουλών», κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της εν λόγω αποφάσεως.

65 Υπό τις συνθήκες αυτές, το πρώτο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

66 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, αίτημα για την παροχή προσβάσεως σε έγγραφο που έχει συνταχθεί ή έχει περιέλθει στην ΕΚΤ για εσωτερική χρήση στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός της ΕΚΤ και της ανταλλαγής απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών αρχών, απορρίπτεται ακόμη και κατόπιν της λήψεως της αποφάσεως, εκτός εάν η γνωστοποίηση του εγγράφου υπαγορεύεται από υπέρτερο δημόσιο συμφέρον.

67 Όσον αφορά, αφενός, την προϋπόθεση περί εσωτερικής χρήσεως των εγγράφων, υπενθυμίζεται ότι η ΕΚΤ ζήτησε το επίμαχο έγγραφο από εξωτερικό πάροχο υπηρεσιών προκειμένου να εμπλουτισθεί ο εσωτερικός προβληματισμός των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ και να παρασχεθεί συνδρομή στις διασκέψεις και διαβουλεύσεις της.

68 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 έχει την έννοια ότι προστατεύει τα εσωτερικά προπαρασκευαστικά έγγραφα, ακόμη και αν το επίμαχο έγγραφο έχει συνταχθεί από εξωτερικό πάροχο, καθόσον η διάταξη αυτή μνημονεύει ρητώς την περίπτωση εγγράφου το οποίο «έχει περιέλθει» στην ΕΚΤ.

69 Επιπλέον, όπως ορθώς διευκρίνισε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 49 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στην επίμαχη απόφαση δεν υποστηρίζεται ότι το επίμαχο έγγραφο είναι εσωτερικό έγγραφο, αλλά ότι προορίζεται για εσωτερική χρήση.

70 Ως εκ τούτου, ορθώς έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, στη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η ΕΚΤ βασίμως θεώρησε ότι το επίμαχο έγγραφο αποτελούσε έγγραφο για εσωτερική χρήση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258.

71 Αφετέρου, το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιφυλάσσει την προστασία την οποία προβλέπει αποκλειστικώς στα έγγραφα που συνδέονται με συγκεκριμένη διαδικασία λήψεως αποφάσεων. Πράγματι, η διάταξη αυτή προϋποθέτει απλώς ότι ένα έγγραφο χρησιμοποιείται «στο πλαίσιο συσκέψεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός της ΕΚΤ». Όπως, όμως, υποστηρίζει η ΕΚΤ, μολονότι οι συσκέψεις και οι προκαταρκτικές διαβουλεύσεις δύνανται να αφορούν συγκεκριμένη διαδικασία, δύνανται επίσης να έχουν ευρύτερο αντικείμενο και να αφορούν ζητήματα γενικής φύσεως. Υπό την έννοια αυτή, η εν λόγω διάταξη, καθόσον αφορά επίσης τα έγγραφα που προορίζονται για την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών αρχών, έχει ως αποτέλεσμα να καταλαμβάνει, κατά ευρύ τρόπο, τα έγγραφα που συνδέονται με εσωτερικές διαδικασίες της ΕΚΤ.

72 Η ερμηνεία αυτή του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν αναιρείται από τη λύση που έγινε δεκτή με την απόφαση της 13ης Ιουλίου 2017, Saint-Gobain Glass Deutschland κατά Επιτροπής (C-60/15 P, EU:C:2017:540), την οποία επικαλούνται οι αναιρεσείοντες.

73 Με την απόφαση εκείνη το Δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι ήταν δυνατή η άρνηση παροχής προσβάσεως σε έγγραφο βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1049/2001 μόνον εφόσον η διαδικασία λήψεως αποφάσεως αφορά τη λήψη αποφάσεως.

74 Αντιθέτως, όμως, προς τον κανονισμό αυτόν και προς όσα υποστηρίζουν συναφώς οι αναιρεσείοντες, ο σκοπός της προστασίας η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν είναι όμοιος εκείνου του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1049/2001. Πράγματι, η συγκεκριμένη διάταξη της αποφάσεως 2004/258 μνημονεύει τις συσκέψεις και τις προκαταρκτικές διαβουλεύσεις εντός της ΕΚΤ, ενώ το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1049/2001 δεν περιλαμβάνει τέτοια μνεία.

75 Εξάλλου, μολονότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού εξαρτά την άρνηση παροχής προσβάσεως σε έγγραφο από το γεγονός ότι το έγγραφο «σχετίζεται με θέμα επί του οποίου το [θεσμικό όργανο] δεν έχει αποφασίσει», το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 δεν περιέχει τέτοια διευκρίνιση. Όλως αντιθέτως, στο πλαίσιο της αποφάσεως 2004/258, η ΕΚΤ θέλησε να προστατεύει τα έγγραφά της ακόμη και σε περίπτωση

κατά την οποία έχει περατωθεί η διαδικασία λήψεως αποφάσεως, δεδομένου ότι, κατά την τελευταία αυτή διάταξη, η πρόσβαση στο έγγραφο δεν επιτρέπεται «ακόμη και κατόπιν» της λήψεως της αποφάσεως.

76 Υπενθυμίζεται, ακόμη, ότι, με την απόφαση 2004/258, η ΕΚΤ επέλεξε να παράσχει δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφά της, υπό την επιφύλαξη των προϋποθέσεων και των ορίων που καθορίζονται με την απόφαση αυτή. Η ίδια απόφαση αποσκοπεί, επομένως, στη διατήρηση του εν λόγω δικαιώματος προσβάσεως, λαμβανομένης, όμως, υπόψη της ιδιαιτερότητας του θεσμικού αυτού οργάνου, το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 130 ΣΛΕΕ, πρέπει να μπορεί να εξακολουθεί να επιδιώκει αποτελεσματικά την επίτευξη των σκοπών που συναρτώνται με τα καθήκοντά του χάρη στην ανεξάρτητη άσκηση των ειδικών εξουσιών που διαθέτει προς τούτο δυνάμει της Συνθήκης και του καταστατικού του ΕΣΚΤ.

77 Εξάλλου, υπενθυμίζεται ότι, βάσει του άρθρου 15 παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το προβλεπόμενο από τις Συνθήκες νομικό πλαίσιο σχετικά με την πρόσβαση στα έγγραφα της ΕΚΤ διαφοροποιείται αναλόγως του αν η ΕΚΤ ασκεί διοικητικά καθήκοντα ή όχι. Μολονότι, όμως, οι κανόνες σχετικά με την πρόσβαση στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εδαφίου αυτού έπρεπε να θεσπίζονται σύμφωνα με τον κανονισμό 1049/2001, έγγραφο όπως το επίμαχο, το οποίο περιέχει νομική γνωμοδότηση σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 14, παράγραφος 4, του πρωτοκόλλου αριθ. 4 περί του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της ΕΚΤ, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι σχετίζεται με την άσκηση των διοικητικών καθηκόντων της ΕΚΤ.

78 Ως εκ τούτου, το άρθρο 4, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1049/2001 προβλέπει την άρνηση παροχής προσβάσεως σε έγγραφο μόνο σε σχέση με συγκεκριμένη απόφαση, ενώ, στο πλαίσιο του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, η προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των εγγράφων της ΕΚΤ διασφαλίζεται ακόμη και όταν τα έγγραφα αυτά δεν εντάσσονται στο πλαίσιο διαδικασίας εκδόσεως τέτοιας αποφάσεως.

79 Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τα επιχειρήματα που προέβαλαν πρωτοδίκως οι νυν αναιρεσείοντες κατόπιν ερμηνείας του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258 η οποία δεν ενέχει πλάνη περί το δίκαιο.

80 Ως εκ τούτου, το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο και, κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Επί του τετάρτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

81 Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν έλαβε υπόψη, στις σκέψεις 62 έως 72 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την ύπαρξη υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος το οποίο δικαιολογεί τη γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου.

82 Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν συναφώς ότι, ακόμη και αν πληρούνται οι προϋποθέσεις της εξαιρέσεως που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, υφίσταται ωστόσο υπέρτερο δημόσιο συμφέρον για τη γνωστοποίηση του επίμαχου εγγράφου.

83 Υπέρ της απόψεως αυτής συνηγορούν, κατά τους αναιρεσείοντες, εκτιμήσεις σχετικές με τον έλεγχο της νομιμότητας των ενεργειών της ΕΚΤ. Συγκεκριμένα, η διαπίστωση ενδεχόμενης ελλείψεως νομιμότητας αποφάσεως της ΕΚΤ άπτεται του δημοσίου συμφέροντος. Επιπλέον, από την αιτιολογική σκέψη 1 της αποφάσεως 2004/258 προκύπτει ότι η μεγαλύτερη διαφάνεια συνεπάγεται καλύτερη συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες λήψεως αποφάσεων. Οι αναιρεσείοντες προσάπτουν, τέλος, στο Γενικό Δικαστήριο ότι στάθμισε τα εμπλεκόμενα συμφέροντα χωρίς να μνημονεύσει συγκεκριμένα και τεκμηριωμένα ποια ήταν η προσβολή των συμφερόντων της ΕΚΤ.

84 Εξάλλου, οι αναιρεσείοντες θεωρούν ότι το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας ότι δεν απαιτούνταν η απόδειξη σοβαρής παραβάσεως της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων και περιορίζοντας, επομένως, τον εκ μέρους του νομικό έλεγχο στον σχετικό με την κατάχρηση εξουσίας, στήριξε τον έλεγχο της υπάρξεως δημοσίου συμφέροντος σε εσφαλμένο κριτήριο. Συγκεκριμένα, κατά τους αναιρεσείοντες, δεν αποδείχθηκε η ύπαρξη κινδύνου ή σοβαρής παραβάσεως ούτε όσον αφορά την προστασία της νομικής γνωμοδοτήσεως ούτε όσον αφορά την προστασία της εσωτερικής διαδικασίας λήψεως αποφάσεων.

85 Επομένως, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι, αντιθέτως προς ό,τι έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, η συνεκτίμηση αφηρημένων και αμιγώς υποθετικών στοιχείων δεν αρκεί για να δικαιολογήσει τον κίνδυνο προσβολής του προστατευόμενου συμφέροντος.

86 Η ΕΚΤ υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος και, επικουρικώς, ως αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

87 Όσον αφορά τον υπό κρίση λόγο αναιρέσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα επιχειρήματα των αναιρεσειόντων σχετικά με την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου απόρριψη της υπάρξεως υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος συνιστούν επανάληψη εκείνων που είχαν προβληθεί πρωτοδίκως. Επομένως, οι αναιρεσείοντες, με τα επιχειρήματά τους, επιδιώκουν στην πράξη να επιτύχουν απλώς και μόνον την επανεξέταση της προσφυγής που ασκήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, κάτι το οποίο εκφεύγει της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής, C-506/13 P, EU:C:2015:562, σκέψεις 62 και 63).

88 Όσον αφορά τα επιχειρήματα των αναιρεσειόντων ότι απέκειτο στην ΕΚΤ να αποδείξει ότι υφίσταται σοβαρή παράβαση της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων, αυτά στηρίζονται σε εσφαλμένη παραδοχή, δεδομένου ότι, στο πλαίσιο της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 2004/258, δεν απαιτείται τέτοια απόδειξη, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως. Όπως προκύπτει από τη σκέψη αυτή, τα επιχειρήματα των αναιρεσειόντων σχετικά με την απόδειξη σοβαρής παραβάσεως της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων είναι αλυσιτελή.

89 Κατά συνέπεια, ο υπό κρίση λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αλυσιτελής.

90 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι κανείς από τους λόγους αναιρέσεως που προβάλλουν οι αναιρεσείοντες δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

91 Ως εκ τούτου, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

92 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, που εφαρμόζεται στην αναιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι αναιρεσείοντες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικασθούν στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της ΕΚΤ.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει τους Fabio de Masi και Γιάνη Βαρουφάκη στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)